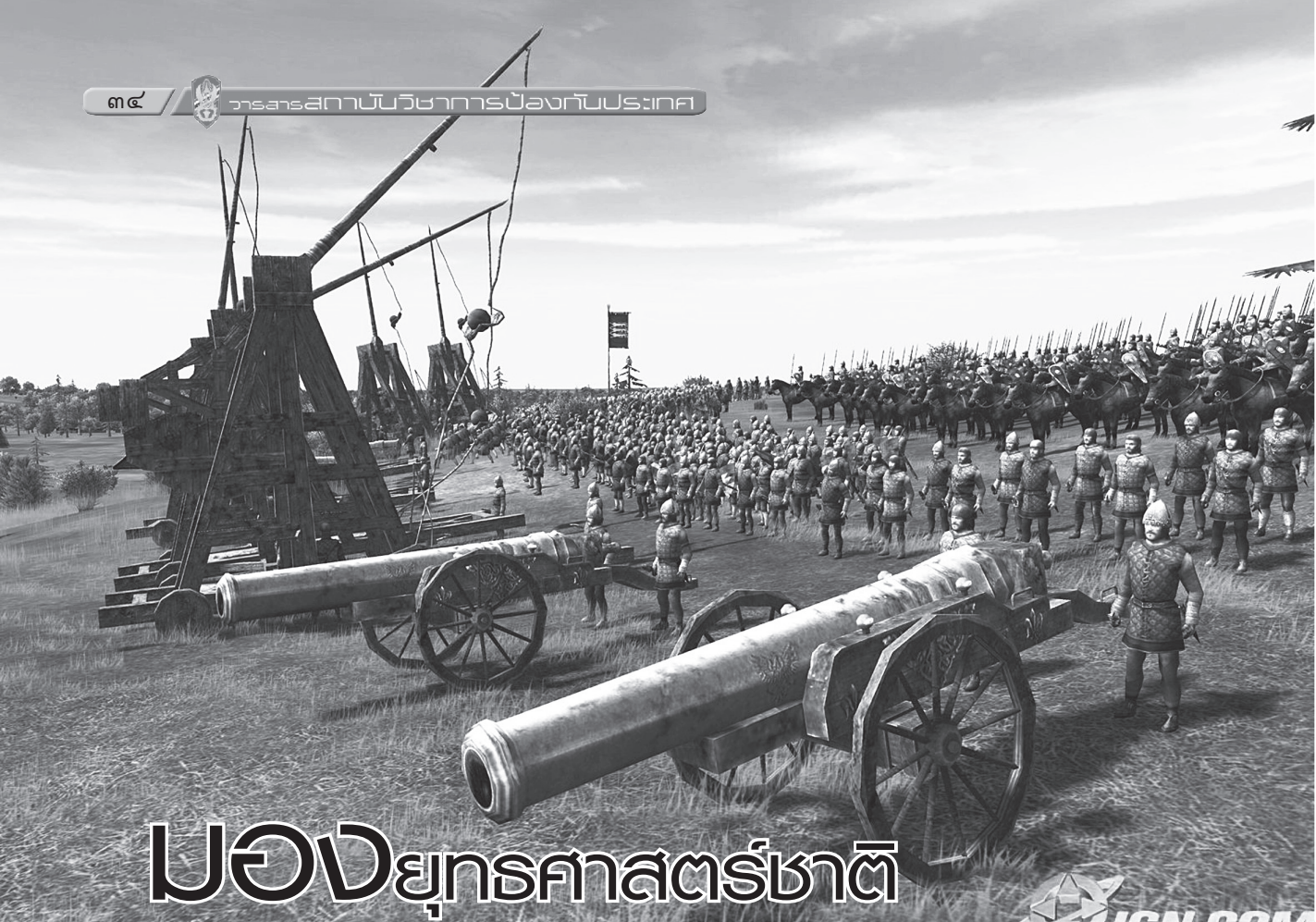

มองยุทธศาสตร์ชาติ

สู่ยุทธศาสตร์ทหาร

พลตรี ยุทธนาสินธุ์ ศรีนุรัตน์เดชา
ผู้ทรงคุณวุฒิ บก.ทท./ที่ปรึกษา วปอ.สปท.

การมองภาพยุทธศาสตร์ (Strategy in Perspective)

ภาพประวัติศาสตร์พื้นฐานของยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) ไม่เคยเปลี่ยน ผู้นำทางทหารที่เป็นนักยุทธศาสตร์ ได้ผ่านการต่อสู้ตลอดระยะเวลาอันยาวนานโดยประสบผลสำเร็จมาก หรือน้อยก็เพื่อการใช้กำลังทหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ ในขณะที่ต้องเผชิญกับอิทธิพลมากมายที่อยู่นอกเหนือการควบคุม และในปัจจุบันกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ มีความยุ่งยากมากยิ่งขึ้นเพราะอาวุธมีอำนาจในการทำลายล้างสูง กำลังทหารสมัยใหม่มีขนาดใหญ่มีการประกอบกำลังที่ยุ่งยาก มีการทำงานที่ต้องใช้ความสามารถพิเศษมากกว่าอดีต การฝึกและการสนับสนุนยากขึ้นและสิ้นเปลืองกว่าเดิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติการในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีทั้งโอกาสและข้อจำกัด กำลังทหารสมัยใหม่สามารถปฏิบัติการได้สามมิติ (บก, เรือ และอากาศ) และบางครั้งอาจถึงมิติที่สี่ (อวกาศ)

ผู้นำทางทหารได้พัฒนาวิธีการต่าง ๆ มากมายเพื่อรับมือกับความยุ่งยากที่เพิ่มมากขึ้นของการสงครามและการพัฒนายุทธศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ วิธีที่เห็นได้ชัดและใช้กันมากที่สุดคือการจัดฝ่ายเสนานิการ ที่มีการใช้เครื่องมือทันสมัยในการวิเคราะห์ เทคนิคการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่ทันสมัย รวดเร็ว และมีการใช้ระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์สนับสนุน

ความสลับซับซ้อนของการตัดสินใจทางทหารสมัยใหม่นั้นเกือบจะบดบังความจริงที่ว่า รากฐานของยุทธศาสตร์ยังคงไม่เปลี่ยน ก่อนที่จะศึกษากระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ต้องทำความเข้าใจก่อนว่า กระบวนการดังกล่าวมีวิวัฒนาการมาอย่างไร และด้วยเหตุผลอะไร เริ่มตั้งแต่ศตวรรษที่สิบแปด เพียงสองศตวรรษที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ที่แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของยุทธศาสตร์ว่ามีความเป็นมาอย่างไร และทำไมถึงเป็นเช่นนั้น

พื้นฐานของสงครามสมัยใหม่ (Foundations of Modern Warfare)

การปฏิวัติในอเมริกาและฝรั่งเศสในตอนปลายศตวรรษที่สิบแปดมีผลต่อสงครามในระยะต่อมาในการปลุกเร้าให้คนเข้าร่วมสงคราม ถึงแม้ว่าการปฏิวัติในอเมริกาจะเกิดขึ้นก่อนการปฏิวัติในฝรั่งเศส แต่ก็มีผลต่อการสงครามน้อยกว่า การปฏิวัติในอเมริกาเป็นเพียงเหตุการณ์เล็ก ๆ ที่เกิดขึ้นในมุมที่ห่างไกลมุมหนึ่งในโลกของศตวรรษที่สิบแปด และยังไม่ก่อให้เกิดอารมณ์ร่วมของประชาชนเหมือนกับการปฏิวัติในฝรั่งเศส

การปฏิวัติในฝรั่งเศสเป็นการลุกฮือครั้งใหญ่จากศูนย์กลางความเจริญของโลกตะวันตก ซึ่งมีการปลุกเร้าให้เกิดความรุนแรงและเป็นการเปลี่ยนภาพของการสงครามที่ป้องกันไม่ให้อาณาจักรต่างชาติเข้ามาครอบครองประเทศฝรั่งเศสจึงเริ่มเป็นชาติที่มีกองทัพขนาดใหญ่มีการปลุกเร้าให้ประชาชนเกิดความรู้สึกชาตินิยม และเข้ามารับราชการในกองทัพ ซึ่งไปเปลี่ยนสามารถควบคุมแนวความคิดชาตินิยมนี้ และนำมาใช้ได้ตามที่ต้องการ

การปฏิวัติในอเมริกาและฝรั่งเศส ทำให้คนมองเห็นถึงสิ่งที่มีคุณค่ามากพอที่จะยอมตายเพื่อแลกมันมานับเป็นก้าวสำคัญสู่สงครามเบ็ดเสร็จ (total war) อย่างไร

ก็ตาม การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมก็มีความสำคัญ ผลของการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมคือ มีการขนส่งด้วยเครื่องยนต์โดยใช้พลังไอน้ำและมีการพัฒนาการรถไฟ ในสหรัฐอเมริกาการรถไฟที่ผลต่อการสงคราม Civil War รถไฟสามารถขนทหารจำนวนมาก ๆ ไประยะทางไกล ได้อย่างรวดเร็วและมีการสนับสนุนทางการส่งกำลังบำรุงอย่างเพียงพอต่อกำลังทหารเหล่านั้น

ผลของการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมอีกข้อหนึ่งก็คือ ความสามารถในการบรรจุกระสุนปืนได้อย่างรวดเร็วทำให้อาวุธปืน Rifle กลายเป็นอาวุธมาตรฐานของทหารราบปืน rifle ให้ความแม่นยำสูงเพิ่มระยะหวังผลเมื่อเทียบกับปืนที่ล้าล่องไม่มีเกลียว ปืน rifle เป็นจุดสิ้นสุดของยุทธวิธี linear และบังคับให้ทหารราบต้องหมอบลงต่ำเพื่อความอยู่รอด ความแม่นยำและระยะที่ไกลหมายถึงจะต้องมีการบาดเจ็บล้มตายมากทำให้ต้องพัฒนาด้านการรักษาพยาบาลและการทดแทนกำลังพลที่มีประสิทธิภาพ เมื่อการทดแทนกำลังเพิ่มมากขึ้นทำให้ต้องพัฒนาระบบการฝึกทหาร พัฒนาระบบส่งกำลังบำรุง รวมทั้งผลผลิตทางอุตสาหกรรมที่จำเป็นในการผลิตอาวุธสมัยใหม่

ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ นำไปสู่การจัดตั้งระบบบังคับบัญชาที่เป็นลำดับขั้นเพื่อใช้ควบคุมกองทัพที่มีขนาดใหญ่ นอกจากนั้นยังต้องการฝ่ายเสนาธิการที่มีความสามารถพิเศษสาขาต่าง ๆ อีกด้วย ในสงคราม Napoleonic war ปรัสเซียเริ่มจัดตั้งระบบ General staff ขึ้น ซึ่งระบบนี้ต่อมาได้แพร่หลายไปโลกตะวันตก แต่มีเพียงไม่กี่ชาติที่สามารถทำได้เท่าเทียมกับระบบการศึกษาและการฝึกของทหารปรัสเซียซึ่งนำโดย Gerhard von Scharnhorst, Augustus von Gneisenau, และ Carl von Clausewitz และต่อมาก็ถูกทำให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นไปอีกโดย Helmuth von Moltke ทำให้นักยุทธศาสตร์และผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางยุทธศาสตร์ มองภาพกว้างออกไปมากขึ้น การพัฒนาของเครื่องยนต์สันดาปภายในทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการกำหนด strategy เช่นกัน ในกรณีบนพื้นดิน มันนำไปสู่การพัฒนารถถังซึ่งเป็นการปฏิวัติสงครามทางภาคพื้นดิน เครื่องยนต์สันดาปภายในนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเรือดำน้ำซึ่งก็เป็นการปฏิวัติสงครามทางทะเล และเครื่องยนต์ gasoline เป็นปัจจัยหลักของสงครามทางอากาศ สงครามเริ่มใช้เครื่องยนต์มากขึ้นจึงเป็นการเน้นถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมและแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ การที่มีกำลังทางอากาศทำให้นักยุทธศาสตร์ต้องใช้ความคิดสามมิติ ไม่ว่าจะบนที่แนวหน้าของพื้นที่การรบหรือแหล่งอุตสาหกรรมการผลิตที่จำเป็นต่อกองทัพสมัยใหม่ เนื่องจากสามารถถูกโจมตีได้โดยตรง

ความขัดแย้งในยุคนิวเคลียร์ (Contrasts in the Nuclear Age)

การพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์เมื่อปลายสงครามโลกครั้งที่สองมีแนวโน้มเป็นสงครามเบ็ดเสร็จ (total war) หลายคนเชื่อว่าด้วยอาวุธที่ร้ายแรงของอาวุธนิวเคลียร์จะทำให้ไม่มีสงครามเบ็ดเสร็จระหว่างชาติมหาอำนาจนิวเคลียร์สองชาติ เพราะมูลค่าความเสียหายของทั้งสอง

ฝ่ายจะมากเกินไปค่าของวัตถุประสงค์ทางสงครามมากมาย ต้องมีการปรามการใช้อาวุธร้ายแรงนี้และวิธีป้องปรามวิธีเดียวที่มีอยู่ก็คือ สร้างอาวุธนิวเคลียร์ให้พร้อมที่จะตอบโต้หากถูกข้าศึกโจมตี

สิ่งที่ทำให้ยุ่งยากมากขึ้นคือ ภัยคุกคามของการโจมตีในยุคของกำลังทางอากาศและขีปนาวุธข้ามทวีปมีเวลาแค่เป็นนาที่เท่านั้น ปัจจุบันนี้กองกำลังทหารขนาดใหญ่ที่พร้อมปฏิบัติการได้ทันทีนั้นเป็นสิ่งจำเป็นในยามสงบ นักยุทธศาสตร์จึงต้องทำงานทั้งในยามสงบและยามสงครามต้องป้องกันไม่ให้เกิดสงคราม หรือเมื่อเกิดแล้วจะทนสู้สงครามนิวเคลียร์ได้ขนาดไหน อย่างไร? นักยุทธศาสตร์ยังต้องเผชิญกับคำถามที่สำคัญยิ่งคือ จะสามารถป้องกันไม่ให้สงครามธรรมดา ๆ ยกระดับขึ้นเป็นการเผชิญหน้าทางนิวเคลียร์อย่างเต็มรูปแบบได้หรือไม่

เนื่องจากความไม่แน่นอนของคำตอบเกี่ยวกับการยกระดับของสงคราม ทำให้ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สองกลายเป็นยุคของสงครามจำกัดอีกครึ่งหนึ่งที่มีลักษณะ

คล้ายคลึงกับในยุคศตวรรษที่สิบแปด ความขัดแย้งหลังสงครามโลกครั้งที่สองนั้นมีการต่อสู้ของมหาอำนาจโดยมีวัตถุประสงค์จำกัดและไม่มีการต่อสู้กันโดยตรงเนื่องจากกลัวการยกระดับของสงคราม แต่อย่างไรก็ตามมิได้หมายความว่า ข้อจำกัดในส่วนของการมหาอำนาจจะเป็นข้อจำกัดของชาติเล็ก ๆ อื่น ๆ ตัวอย่างเช่น เวียดนามเหนือทำสงคราม กับสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้ ซึ่งมีข้อจำกัดเพียงวิธีการเท่านั้น มิได้มีข้อจำกัดที่วัตถุประสงค์ เช่นเดียวกับสงครามระหว่างอัฟกานิสถานกับโซเวียต การย้อนกลับของแนวโน้มนี้ยิ่งทำให้งานของนักยุทธศาสตร์ของชาติมหาอำนาจยุ่งยากเพิ่มมากขึ้นเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาของการที่จะต้องให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางทหารโดยใช้เพียงกำลังอันจำกัด เพื่อต่อสู้กับข้าศึกที่ใช้กำลังอย่างเต็มรูปแบบ และในเวลาเดียวกันก็ต้องรักษาระดับกำลังให้มากพอที่จะป้องปรามสงครามที่ใหญ่กว่านั้น

นักยุทธศาสตร์สมัยใหม่ยังต้องเผชิญกับอัตราการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีซึ่งเป็นอัตราที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ การที่จะใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด หรือเพื่อที่จะรับมือกับเทคโนโลยีของฝ่ายข้าศึกอย่างมีประสิทธิภาพมีความยุ่งยากมากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นกำลังทหารสมัยใหม่ก็เริ่มที่จะพึ่งพา ระบบอาวุธที่ต้องการเทคโนโลยีสูง ทำให้การวิจัยและพัฒนาต่าง ๆ มีส่วนสำคัญต่อยุทธศาสตร์ของชาติ

อีกนัยหนึ่ง เทคโนโลยีมิได้เป็นหนทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาทางทหารเสมอไป เพราะยุทธศาสตร์ที่ฉลาดสามารถเอาชนะเทคโนโลยีที่สูงกว่ามาแล้ว เนื่องจากอาวุธที่ต้องการเทคโนโลยีสูงนั้นมีราคาแพง คำถามว่า การที่จะเอาชนะข้าศึกจำนวนมากกว่าด้วยกำลังทหารที่ได้รับการฝึกให้ใช้อาวุธที่มีเทคโนโลยีสูงกว่านั้นสามารถรับมือกับยุทธศาสตร์ที่ชาญฉลาดได้หรือไม่ ราคาที่สูงมากของอาวุธที่ใช้เทคโนโลยีสูงก่อให้เกิดปัญหาใหม่ซึ่งนักยุทธศาสตร์ต้องเผชิญ คือ งบประมาณทางทหารต้องต่อสู้กับงบประมาณด้านอื่น ๆ ของสังคม ทำให้นักยุทธศาสตร์ต้องตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ยากลำบาก

ในศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ดนี้ นักยุทธศาสตร์ต้องพบกับ spectrum of conflict ที่ขยายออกสองทาง ทางบนสู่สงครามนิวเคลียร์ ทางล่างสู่สงครามนอกแบบและการก่อการร้าย การทำงานของนักยุทธศาสตร์ทหารยังคงทำงานหนัก เช่นเดียวกับนักยุทธศาสตร์ทหารในอดีตซึ่งได้ต่อสู้มาตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ประสบผลสำเร็จมากบ้างน้อยบ้างก็เพื่อชัยชนะ ปัญหาของนักยุทธศาสตร์ทหารที่ไม่เคยเปลี่ยน คือ การใช้กำลังทหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ ในขณะที่ต้องรับมือกับอิทธิพลต่าง ๆ ที่อยู่นอกเหนือการควบคุม สิ่งเปลี่ยนแปลงไปมีเพียงเนื้อหาของ การต่อสู้เท่านั้น

ยุทธศาสตร์ชาติสู่ยุทธศาสตร์ทหาร

ในความหมายที่ง่ายที่สุดนั้น Strategy ก็คือ แผนการปฏิบัติที่รวบรวมความพยายามทั้งหลายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในสมัยใหม่จะเป็นการเที่ยงตรงมากกว่าถ้าเราพิจารณาว่า Strategy คือขบวนการตัดสินใจอันซับซ้อน ซึ่งเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ (ends) เข้ากับหนทาง (ways) และวิธีการหรือเครื่องมือ (means) ในอันที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น

ในระหว่างยุคของ กษัตริย์ นักรบทั้งหลาย การตัดสินใจในการกำหนด Strategy มักจะกระทำโดยคนเดียว ในยุคนั้นกษัตริย์นักรบสามารถตัดสินใจในเรื่องราวต่าง ๆ ได้ตั้งแต่ทิศทางทางการเมืองของรัฐไปจนถึงรายละเอียดปลีกย่อยของยุทธวิธีที่ใช้ในสนามรบ ความสลับซับซ้อนของยุคปัจจุบันได้ทำให้ความเป็นไปได้ในการที่บุคคลเพียงคนเดียวจะต้องรับผิดชอบในทุกสถานการณ์ต้องหมดไป ยิ่งไปกว่านั้นการเสื่อมถอยของระบอบการปกครองแบบ

สมบูรณาญาสิทธิราชย์ในชาติต่าง ๆ หมายความว่า จะไม่มีบุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจสมบูรณ์แบบ เช่นนั้นอีกต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตย ผลลัพธ์ก็คือ strategy ถูกกำหนดขึ้นมาโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ซึ่งมีการมองภาพต่างกัน ที่ระดับความรับผิดชอบที่ต่างกันออกไป กระบวนการ strategy

สมัยใหม่ (ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ) ประกอบด้วยขั้นตอนพื้นฐานที่ประสานกันอย่างน้อยที่สุด ๕ ขั้นตอนต่าง ๆ มีตั้งแต่จากการตัดสินใจที่เป็นนามธรรม (abstract) เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของชาติ ไปจนถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับยุทธวิธีที่ใช้ในสนามรบ ในระหว่างนี้ยังมีขั้นตอนการตัดสินใจอีกสามขั้น

คือ Grand Strategy, Military Strategy และ Operational Strategy

ขั้นที่ ๑ การกำหนดวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ (Step 1 - Determining National Security Objectives)

(ในขั้นนี้ คือการพิจารณากำหนดเป้าหมายของชาติ ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interests), วัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ (Basic National Objectives) และวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ (Specific National Objectives) ของ โครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติ วปอ.)

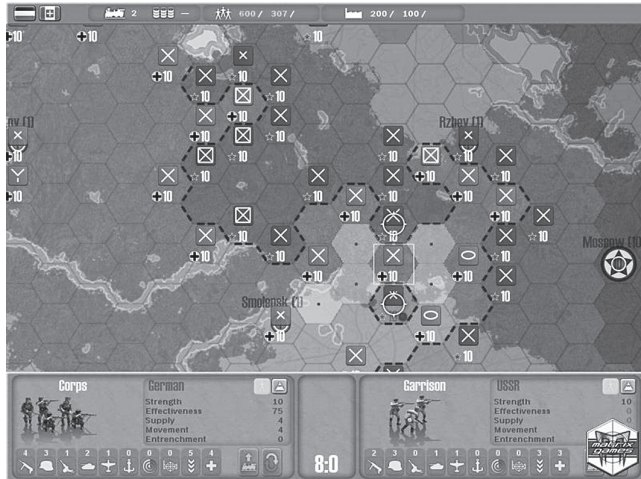
ความยากในการวางแผนให้ประสบผลสำเร็จ คือ ไม่ทราบวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่ต้องการ เปรียบได้กับการยิงปืนออกไปโดยไม่มีเป้าหมาย งานขั้นแรกของนักยุทธศาสตร์คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงแห่งชาติที่ชัดเจนอธิบายได้ ซึ่งจะเป็นตัววางรากฐานของกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ ถ้าวัตถุประสงค์คลุมเครือ การทำงานของนักยุทธศาสตร์ในขั้นต่อไปจะประสบกับ

ความยาก การพิจารณาวัตถุประสงค์แห่งชาติเป็นขั้นตอนแรกและเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์

ขั้นที่ ๒ การกำหนด Grand Strategy (Step 2 - Formulating Grand Strategy)

(ในขั้นนี้ คือการพิจารณากำหนดนโยบาย

ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Policies)

และมาตรการเฉพาะ (Specific Measures) ตามโครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติ วปอ.)

หลังจากสามารถกำหนดและประเมินวัตถุประสงค์ของชาติได้แล้ว นักยุทธศาสตร์ต้องพิจารณาว่าเครื่องมือของกำลังอำนาจแห่งชาติชนิดใดที่สามารถนำเราไปสู่วัตถุประสงค์ได้และจะใช้เครื่องมือเหล่านั้นอย่างไร Grand strategy คือ ศิลป์และศาสตร์ของการประสานการพัฒนาและการใช้เครื่องมือกำลังอำนาจของชาติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ นักการเมืองเรียก Grand strategy ว่าเป็น นโยบาย (policy) ถึงแม้ว่านโยบายจะเป็นคำที่กว้างกว่าคำจำกัดความของ Grand strategy ก็ตาม แต่ทั้งสองคำใช้แทนกันได้

ข้อสังเกต Grand strategy หมายถึงทั้ง การพัฒนา และการใช้เครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติทั้งหมด ตลอดจนการประสานการปฏิบัติของเครื่องมือทั้งหลาย มุ่งสู่วัตถุประสงค์ เราจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ก็โดยการประสานการใช้เครื่องมือทั้งหลาย เพราะถ้าไม่มีการ

ประสานเครื่องมือต่าง ๆ จะไม่ทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่าง กระทรวงสาธารณสุขได้ให้การสนับสนุนโครงการรณรงค์ให้ประชาชนเลิกสูบบุหรี่ แต่ในเวลาเดียวกัน กระทรวงเกษตรก็จ่ายเงินสนับสนุนให้กับเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ Grand strategy (นโยบาย) ต้องกำหนดบทบาทภารกิจ และวิธีการที่จะทำให้เกิดการสนับสนุนซึ่งกันและกัน และจัดปัญหาข้อขัดแย้งให้ได้

Grand strategy เป็นการเชื่อมโยงและการประสาน ระหว่างเครื่องมือกำลังอำนาจทางทหารกับเครื่องมือกำลังอำนาจที่ไม่ใช่ทางทหาร ตัวอย่างอเมริกันในสงครามเวียดนาม ได้รับคำวิจารณ์ว่าเน้นการรบมากเกินไปและขาดการรวบรวมความพยายามด้านอื่น ๆ ตลอดจนขาดการประสานงานระหว่างปฏิบัติการทางทหารและการปฏิบัติการด้านที่ไม่ใช่ทางทหาร ในการที่อเมริกันสร้างโรงเรียนและชุดบ่อน้ำให้กับหมู่บ้านหนึ่งในเวลากลางวัน แล้วทิ้งระเบิดหมู่บ้านเดียวกันนั้นในเวลากลางคืนเนื่องจากสงสัยว่ามีการปฏิบัติการของข้าศึก

ขั้นที่ ๓ การพัฒนายุทธศาสตร์ทหาร (Step 3 - Developing Military Strategy)

(ในขั้นนี้ คือขั้นของการพัฒนายุทธศาสตร์ทหารของวิทยาลัยเสนาธิการทหาร และวิทยาลัยการทัพ)

หลังจากที่ได้เลือก เครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติด้านต่าง ๆ (การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร ฯลฯ) รวมทั้งกำหนดบทบาท และภารกิจที่เหมาะสม

ในขั้นต่อไป นักยุทธศาสตร์ จะพัฒนายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับเครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติแต่ละด้านนั้น

ในส่วนที่เป็นเครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติด้านการทหาร รวมทั้งบทบาทและภารกิจที่ได้รับจากขั้นตอนที่ ๒ (การกำหนด Grand Strategy) ในขั้นต่อไป นักยุทธศาสตร์จะพัฒนายุทธศาสตร์ทหาร ยุทธศาสตร์ทหาร คือ ศิลปะและศาสตร์ในการประสานเรื่องของการเตรียมกำลัง, การวางกำลัง, และ การใช้กำลังทหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงของชาติ

การเตรียมและการวางกำลัง ต้องดำเนินการทั้งในยามปกติ และยามสงคราม การใช้กำลัง หมายถึง การใช้กำลังทหารในยามสงคราม กำลังทหารที่ส่งไปรบนอกประเทศ หรือใช้ในการป้องกันประเทศเชิงรุกหรือเป็นการตั้งรับ

การประสาน อาจเป็นคำที่มีความสำคัญที่สุดดังที่ได้กล่าวแล้วใน ระดับ Grand Strategy ซึ่งเป็นการประสานเครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติด้านต่าง ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ การประสานในระดับ Military Strategy หมายถึง การประสาน หรือความสัมพันธ์ของเครื่องมือกำลังอำนาจทางทหาร

ขั้นที่ ๔ การออกแบบยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Step 4

- Designing Operational Strategy)

(ในขั้นนี้ คือขั้นของการวางแผนการยุทธ์ร่วมของการศึกษาในวิทยาลัยเสนาธิการทหาร และวิทยาลัยการทัพ)

Military Strategy มีผลต่อการพัฒนาโครงสร้างกำลังทหาร ได้แก่ การวางแผน การจัดระบบอาวุธ ยุทโธปกรณ์ การเกณฑ์ การฝึก การพัฒนากำลังพล ฯลฯ แล้วจึงใช้โครงสร้างกำลังนั้นในการปฏิบัติการ

การปฏิบัติการทางทหารควรมีรากฐานมาจากแนวความคิดกว้าง ๆ ที่ว่า เราจะใช้กำลังเหล่านี้อย่างไร จึง

จะมีบทบาทและภารกิจตามที่กำหนดจากระดับ Grand strategy/นโยบาย

Military Strategy มีขอบเขตกว้าง แต่ในระดับ Operational strategy ขอบเขตจะแคบและเจาะจงมากกว่า

Operational strategy เป็นการใช้กำลังที่ได้รับมอบมาจาก Military Strategy

Operational strategy คือ ศิลปะ และศาสตร์ในการวางแผน การประสานสอดคล้อง (orchestrating) และการอำนวยการ การปฏิบัติการทัพ (Directing military campaigns) ภายในยุทธบริเวณ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงของชาติ

การปฏิบัติการทัพ เป็นกุญแจสำคัญในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับ operational strategy

การทัพ (Campaigns) จะประกอบด้วยลำดับความสัมพันธ์ของหลาย ๆ การปฏิบัติการ (Operations) แต่ละการปฏิบัติการจะมีการรบ (battles) หลายแห่งซึ่งเมื่อนำมารวมกันแล้วทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

คำว่า ประสานสอดคล้อง (Orchestrating) มีความสำคัญในระดับ operational strategy การประสานสอดคล้องของการทัพ หมายถึง การสนธิขีดความสามารถของกำลังรบต่าง ๆ อย่าง

เหมาะสม ทำให้เกิดการทวีกำลังอำนาจกำลังรบ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ของการทำสงคราม

พื้นฐานของ operational strategy เป็นการพัฒนาการทัพ (Campaigns) ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อม เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ

ขั้นที่ ๔ การกำหนดยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่การรบ/ยุทธวิธี (Formulating Battlefield Strategy/Tactics) (ในขั้นนี้ เป็นขั้นของการวางแผนการยุทธ์ ของการศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพ) ถึงแม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์แห่งชาติที่ชัดเจน มี Grand strategy ที่ประสานกำลัง

อำนาจแห่งชาติทุกด้านเป็นอย่างดี มี Military Strategy ที่เหมาะสม และมีการออกแบบ Operational strategy มาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม ประเทศก็อาจพ่ายแพ้ในพื้นที่การรบ จึงต้องมีขั้นตอนสุดท้ายของ strategy คือ การกำหนด Battlefield strategy หรือโดยทั่วไปเรียกว่า Tactics

Battlefield strategy เป็นศิลป์และศาสตร์ ในการใช้กำลังทหารภายในพื้นที่การรบ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ ข้อแตกต่างระหว่าง tactics กับ strategy ในระดับที่สูงกว่าคือ tactics เป็นการใช้กำลังในพื้นที่การรบ ในขณะที่ Grand strategy, Military strategy, และ Operational strategy เป็นการนำกำลังมาสู่พื้นที่การรบ

อิทธิพลที่มีต่อกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์

กระบวนการ ๕ ขั้นตอนต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วเป็นการเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ทางการเมือง จนถึงการปฏิบัติในพื้นที่การรบ อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยอย่างน้อยอีก ๔ ปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการ Strategy

ข้อแรก คือ กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ เป็นการตัดสินใจที่มีความสัมพันธ์เป็นลำดับ จากวัตถุประสงค์แห่งชาติไปสู่การปฏิบัติการทางยุทธวิธี

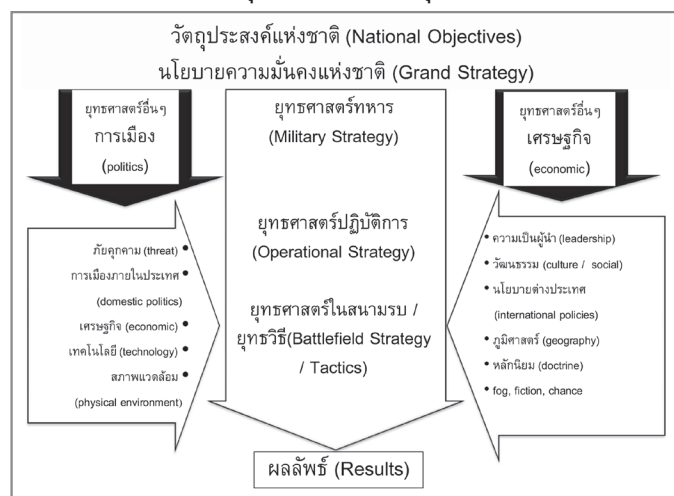
ข้อที่สอง หากไม่บรรลุผลการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ อาจมีการปรับเปลี่ยน Grand strategy, Military strategy, Operational strategy และ Tactics

ข้อที่สาม มีปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์จากวัตถุประสงค์แห่งชาติไปสู่ battleeld tactics ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ส่วนใหญ่อยู่นอกเหนือความควบคุมของนักยุทธศาสตร์ ได้แก่ ลักษณะของภัยคุกคาม การเมืองภายในและภายนอกประเทศ เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และภูมิศาสตร์ สังคม และหลักนิยมทางทหาร ความสำคัญของแต่ละปัจจัยขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ตัวอย่างเช่น การพิจารณาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจจะมีความสำคัญมากในขั้นกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (Grand strategy) เพราะการแบ่งมอบงบประมาณมีส่วนในการกำหนดบทบาทและภารกิจ ปัจจัยทางเศรษฐกิจยังมีผลกระทบรุนแรงต่อยุทธศาสตร์ทหารคืองบประมาณในการพัฒนากองทัพ แต่ปัจจัยทางเศรษฐกิจมีผลกระทบในระดับ tactics ทางอ้อม

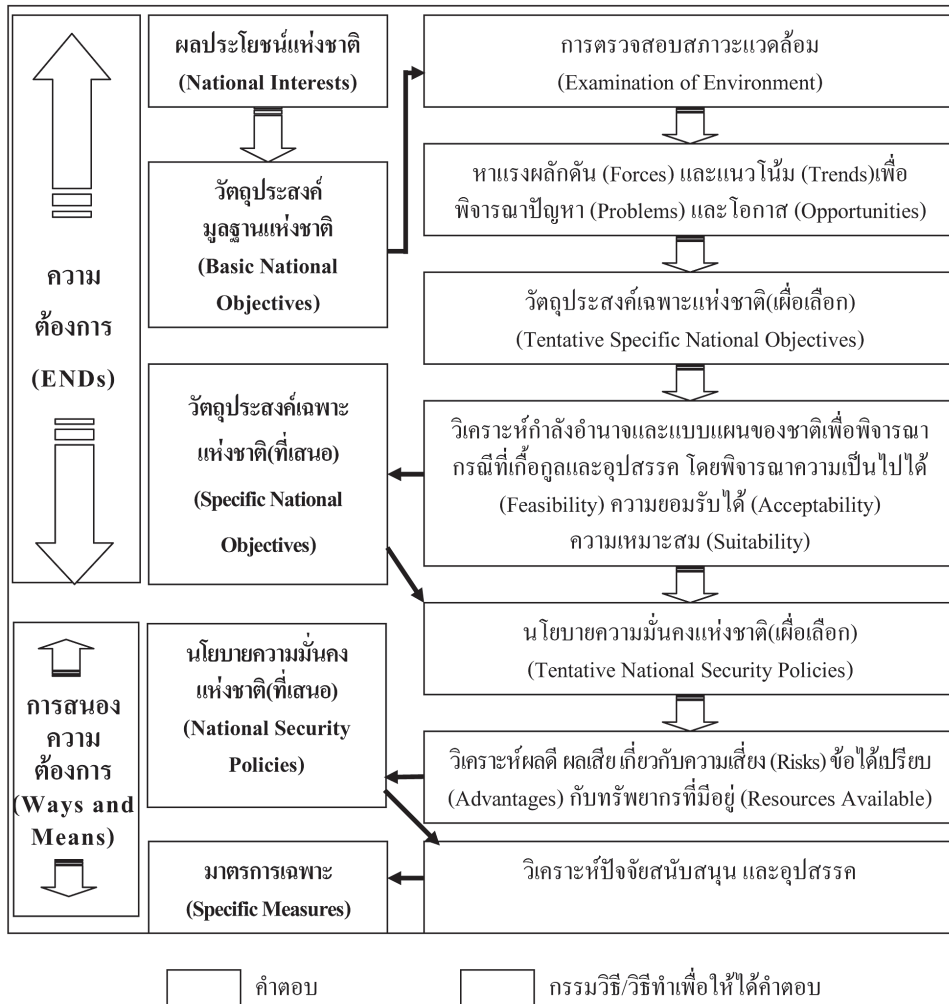
ข้อที่สี่ ซึ่งทำให้กระบวนการ Strategy มีความยุ่งยากคือคำถามที่ว่า ในกระบวนการนี้ใครเป็นผู้ตัดสินใจและตัดสินใจที่ตรงไหน ใครเป็นผู้พิจารณาวัตถุประสงค์ของชาติ ทั้งในแนวกว้าง และในสถานการณ์เฉพาะ ใครเป็นผู้พิจารณา Grand strategy งานด้าน Grand strategy เป็นของหน่วยงาน National Security Council หรือไม่ รัฐสภามีบทบาทอย่างไรในการตัดสินใจ ให้การสนับสนุน ด้านงบประมาณ ใครเป็นผู้พิจารณา Military strategy และพิจารณาอย่างไร

ใครเป็นผู้ตัดสินใจเมื่อมีปัญหาในระดับของ Operational strategy โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการปฏิบัติการร่วมหรือปฏิบัติการผสม สำหรับปัญหาในระดับ tactics ซึ่งผู้บัญชาการในพื้นที่การรบควรเป็นผู้ตัดสินใจ แต่บทเรียนในอดีตที่ผ่านมา มีบางครั้งที่มีการตัดสินใจจากกองบัญชาการแห่งชาติ

ความสัมพันธ์ยุทธศาสตร์ชาติกับยุทธศาสตร์ทหาร

โครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติ วปอ.

เอกสารอ้างอิง

วิทยาลัยเสนาธิการทหาร. หลักนิยมการยุทธ์ร่วม และ การวางแผนร่วม. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ แผนกเครื่องช่วยฝึก วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, 2549.

เอกสาร วปอ. หมายเลข ๐๐๙ คู่มือเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ. ๒๕๕๒

อนุศักดิ์ พลาวะสุ, น.อ. การกำหนดยุทธศาสตร์ แปลและเรียบเรียง (๒๐๐๔) จาก Making Strategy ของ Col. Dennis M. Drew และ Dr Donald M. Snow, 1988

Col. Dennis M. Drew and Dr Donald M. Snow, Making Strategy, Air University Press, Maxwell Air Force Base, Alabama, U.S.A, August 1988